

Геополітика та геостратегія

У КРАЇНОЗНАВСТВІ ВИДІЛЯЮТЬСЯ ТАКІ ГЕОПОЛІТИЧНІ РЕГІОНИ

1) Європа: Західна,
Північна, Південна, Східна;

2) Азія: Близький Схід,
Центральна, Східна,
Південно-східна, Південна;

3) Африка;

4) Америка: Північна, Латинська,
Карибський регіон/ басейн);

5) Австралія та Океанія: Австралія і Нова Зеландія, Меланезія, Мікронезія,
Полінезія)

**Через територіальні і культурні особливості Російську Федерацію
неможливо віднести до жодного з перерахованих регіонів*

***Внаслідок глобального потепління Арктика розглядається як потенційно
новий геополітичний регіон*

Близький Схід

Країни Близького Сходу (традиційний погляд)

Країни Близького Сходу (сучасний погляд)

Іноді вважаються країнами Близького Сходу

Основні протиріччя на Близькому Сході

- ✓ між християнами (Вірменія, Грузія, Сирія, Ліван, Йорданія) і мусульманами
- ✓ між державою Ізраїль і арабськими сусідами
- ✓ протиріччя всередині арабського світу (між сунітами (Саудівська Аравія) і шиїтами (Іран))
- ✓ історично це зона боротьби між великими європейськими імперіями (Німеччиною, Росією і Британією) за контроль над торговельними каналами та паломництвом на святу землю. Нині це боротьба за вплив між США і Британією з одного боку, Росією і Китаєм, з іншого боку, за контроль над торговельними шляхами і нафтовидобутком.

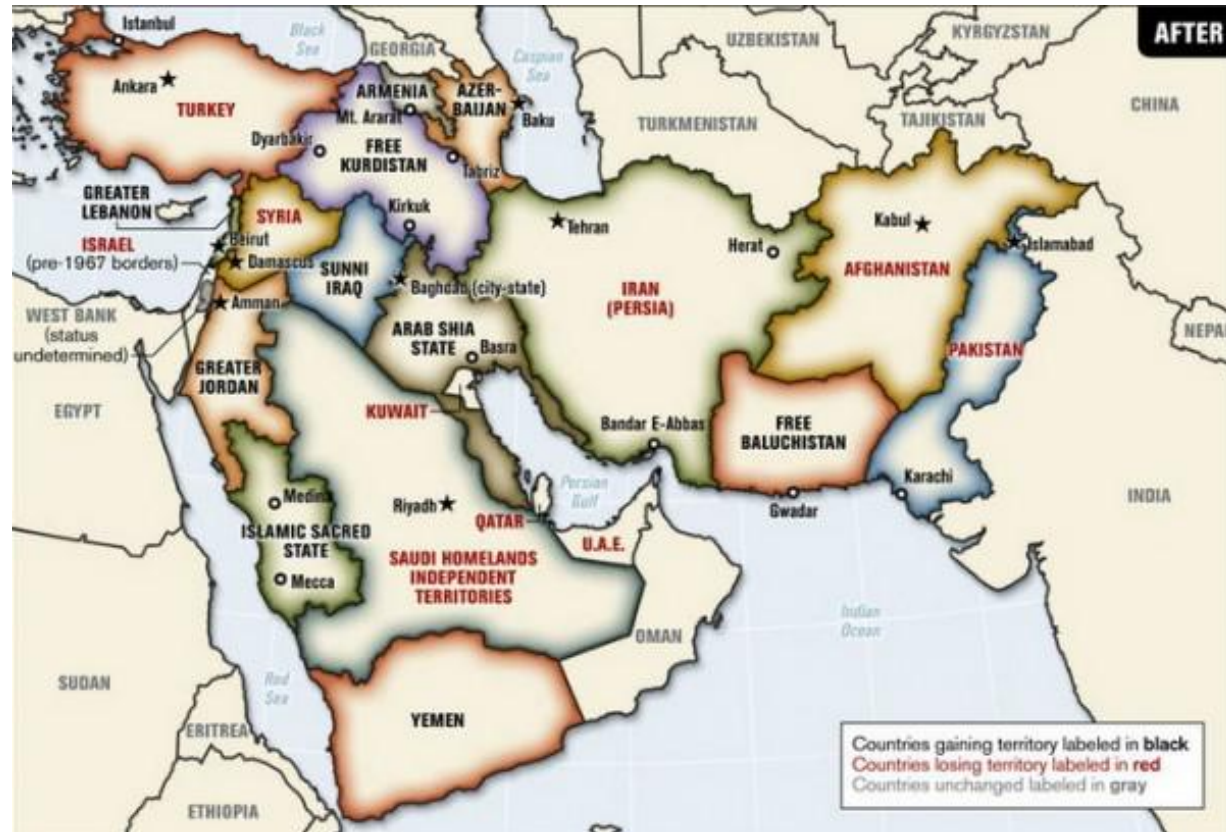
Геополітичні точки зіткнення в регіоні

1. **Суецький канал** - основний обсяг морських перевезень з Європи в Азію
2. **Босфор** - єдиний безальтернативний вихід з Чорного моря
3. **Дарданелли** - єдиний вихід в Середземне море з Мармурового
4. **Ормузька протока** - транспортування абсолютної більшості нафти і газу, яка добуваються в регіоні

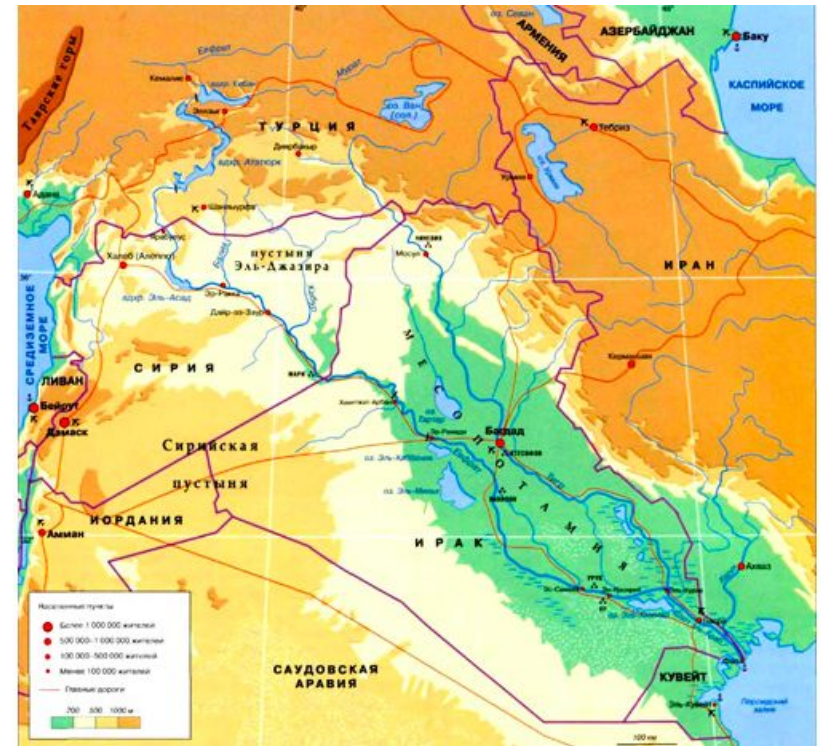
Геополітичні точки зіткнення в регіоні

5. Сирія є єдиним доступним (окрім Ізраїлю) виходом до Середземного моря для всіх нафтовидобувних держав регіону і альтернативою Ормузькій протоці

Геополітичні точки зіткнення в регіоні

6. Кордон між Іраном, Туреччиною, Сирією, Іраком, частково Саудівською Аравією є районом безперервного конфлікту через контроль над видобутком нафти, що посилюється проживанням там найбільш численного народу «без держави» (курдів).

Геополітичні точки зіткнення в регіоні

7. Нагірний Карабах є територією зіткнення інтересів Вірменії та Азербайджану з 1988 р (Чергове загострення конфлікту почалося влітку 2020 г.)

Пантюркізм (ідея Нового Турана)

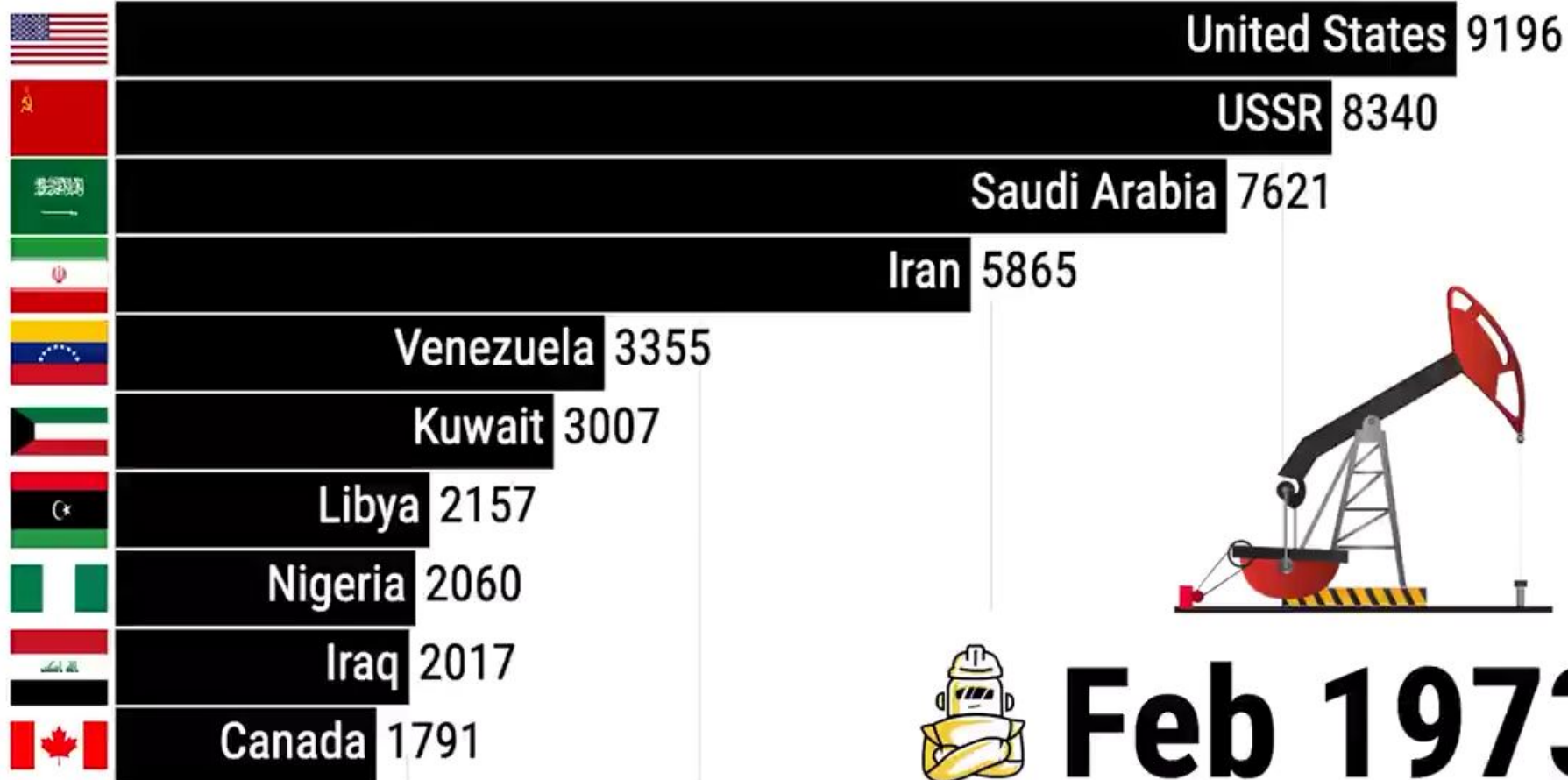

Геополітичні точки зіткнення в регіоні

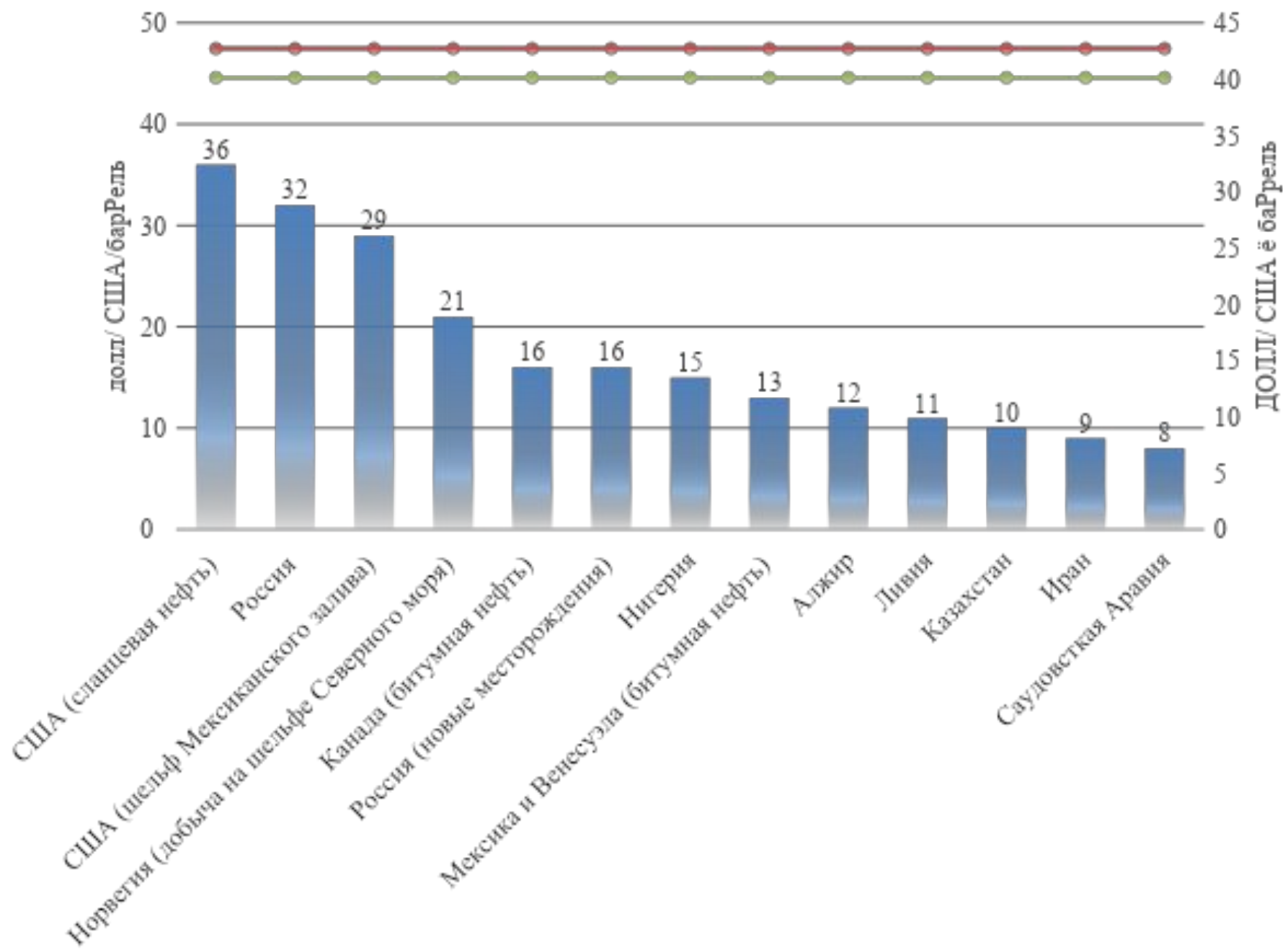
8. Перська затока є територією, на якій зосереджено дві третини всіх світових запасів нафти (з найбільш низькою собівартістю в світі).

OIL PRODUCTION IN THOUSAND BARRELS / DAY

Feb 1973

Геополітичні точки зіткнення в регіоні

**9. Афганістан є одним з
лідерів серед
наркоторговців усієї
планети, 80% всього
світового врожаю
опіумного маку
знімається в
Афганістані.**

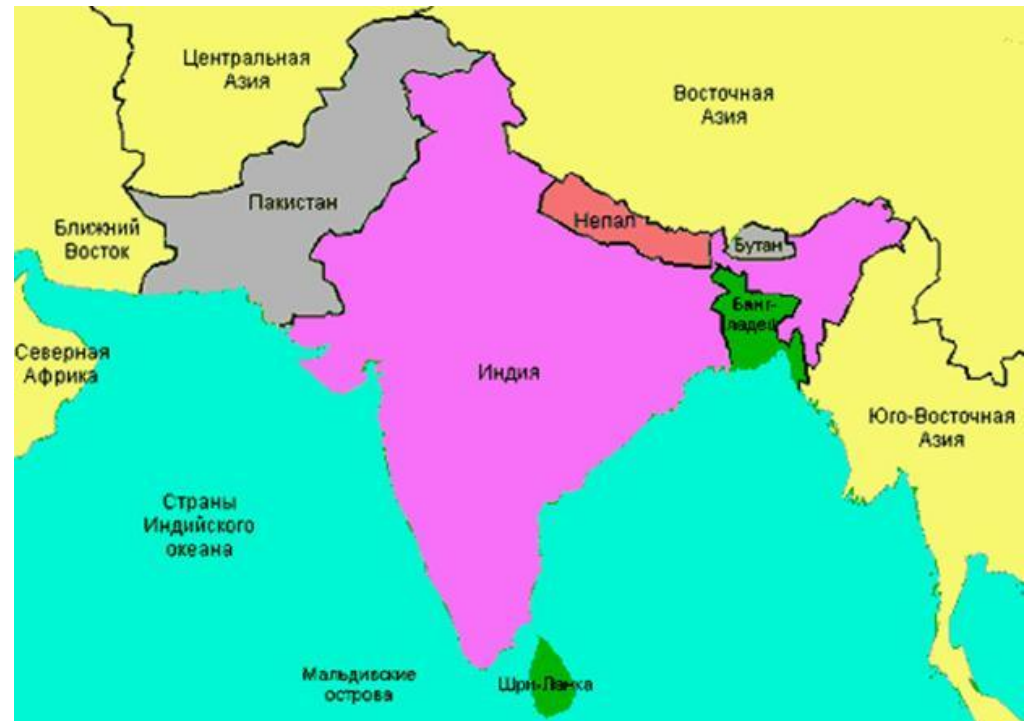

Центральна (Середня) Азія

1. Країни достатньо забезпечені нафто-газоресурсами, тому фактично безальтернативним ринком збуту для них є Китай. Альтернативою є продаж через посередників з Близького Сходу, що призводить до їх залежності або робить видобуток нерентабельним.
2. Основний регіон транспортування афганського героїну в Європу (з 2001 р обсяг збільшився в 8 разів)

ПІВДЕННА АЗІЯ

Топ 20 країн за населенням (станом на 06.10.2020)

1	 Китай	1 414 081 986	18.05%
2	 Индия	1 400 648 233	17.87%
3	 Соединенные Штаты Америки (США)	334 781 215	4.27%
4	 Индонезия	275 456 660	3.52%
5	 Бразилия	218 058 784	2.78%
6	 Пакистан	210 825 952	2.69%
7	 Нигерия	209 316 137	2.67%
8	 Бангладеш	171 430 176	2.19%
9	 Россия	146 616 068	1.87%
10	 Мексика	136 485 572	1.74%
11	 Япония	125 824 755	1.61%
12	 Эфиопия	113 389 582	1.45%
13	 Филиппины	109 377 409	1.40%
14	 Египет	102 545 089	1.31%
15	 Вьетнам	99 098 941	1.26%
16	 Конго, Демократическая Республика	91 042 401	1.16%
17	 Турция	85 988 414	1.10%
18	 Иран	84 541 411	1.08%
19	 Германия	81 492 856	1.04%
20	 Таиланд	69 330 400	0.88%

Геополітичні точки зіткнення в регіоні

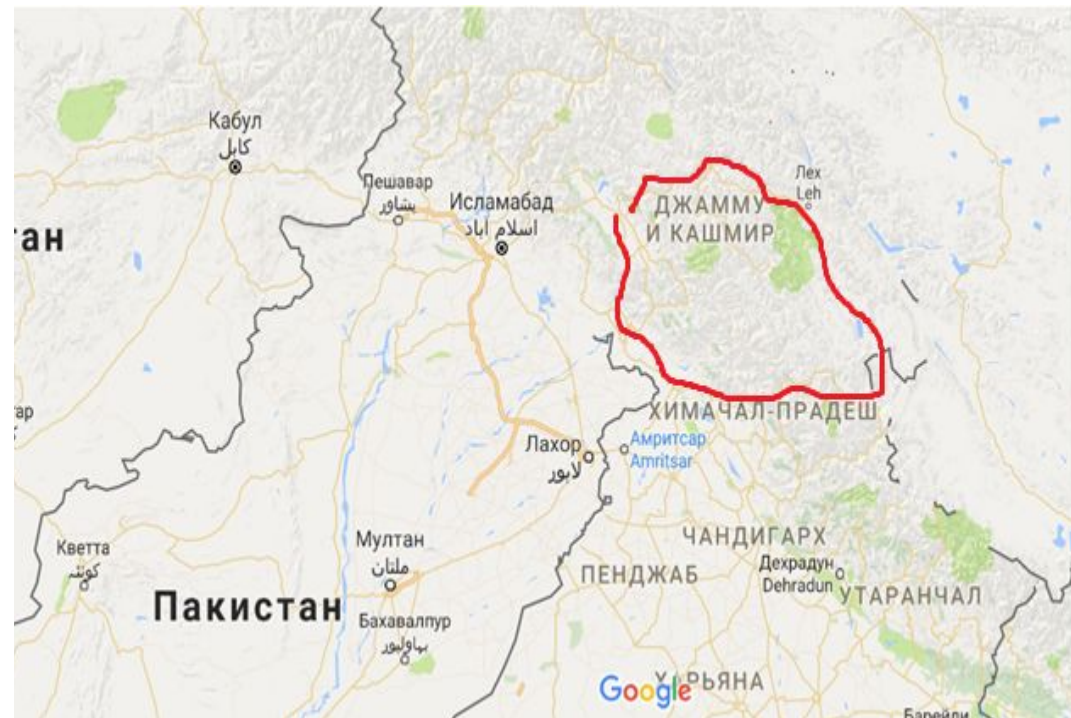
1. Індія і Пакистан

історично держава Пакистан створена після виходу Британської імперії з території Індії (надання колонії незалежності) для спрощення контролю над колишньою колонією. До цього дня зберігаються тісні зв'язки між правлячим класом в Індії і Великобританії.

✓ базове протиріччя релігійне: Пакистан - мусульмани, Індія - індуїсти.

✓ обидві ядерні держави, що знаходяться в перманентному конфлікті.

✓ особливо гостре протистояння в штаті Кашмір

Геополітичні точки зіткнення в регіоні

2. Індія і Китай

боротьба за першість в регіоні (конфлікт за контроль над коридором Сілігурі (6 індійських штатів) - територією, яка пов'язує північно-східні індійські штати з «материковою» Індією

СХІДНА АЗІЯ

ПІВДЕННО-СХІДНА АЗІЯ

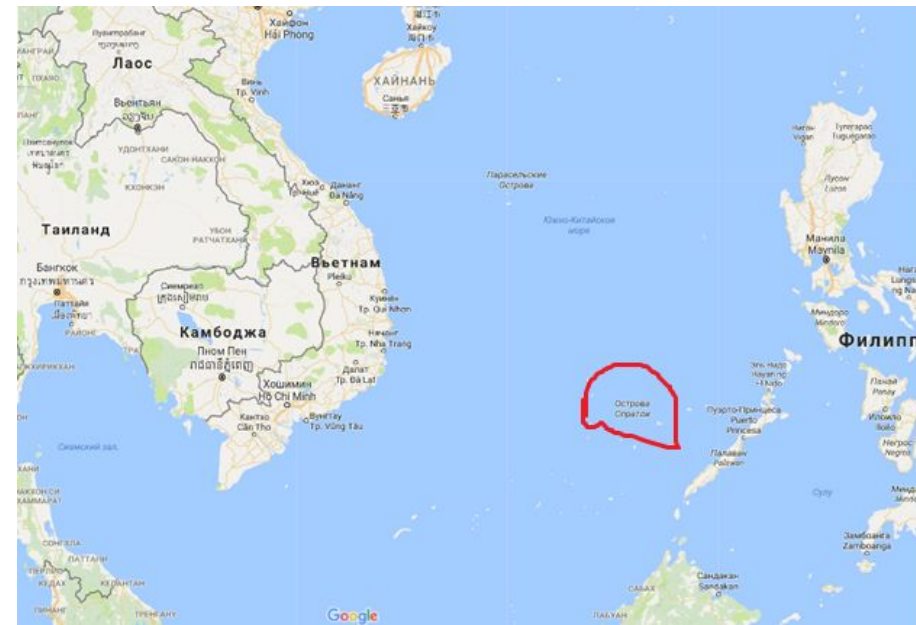

Геополітичні точки зіткнення в регіоні

1. Китай і Філіппіни (опосередковано США)

Боротьба за контроль над торговельними шляхами виражається в будівництві штучних островів Китаєм (архіпелаг Спратлі). Мотивація Китаю полягає в тому, що ці острови є континентальним шельфом Китаю, а, отже, все Південно-Китайське море знаходиться під юрисдикцією КНР.

- ✓ Південно-Китайське море є найбільш завантаженим торговим шляхом в світі
- ✓ У Південно-китайському морі зосереджені поклади нафти

Геополітичні точки зіткнення в регіоні

2. Північна і Південна Корея

Республіка Корея є основним судоремонтним доком ВМФ США, зоною дислокації американських військ.

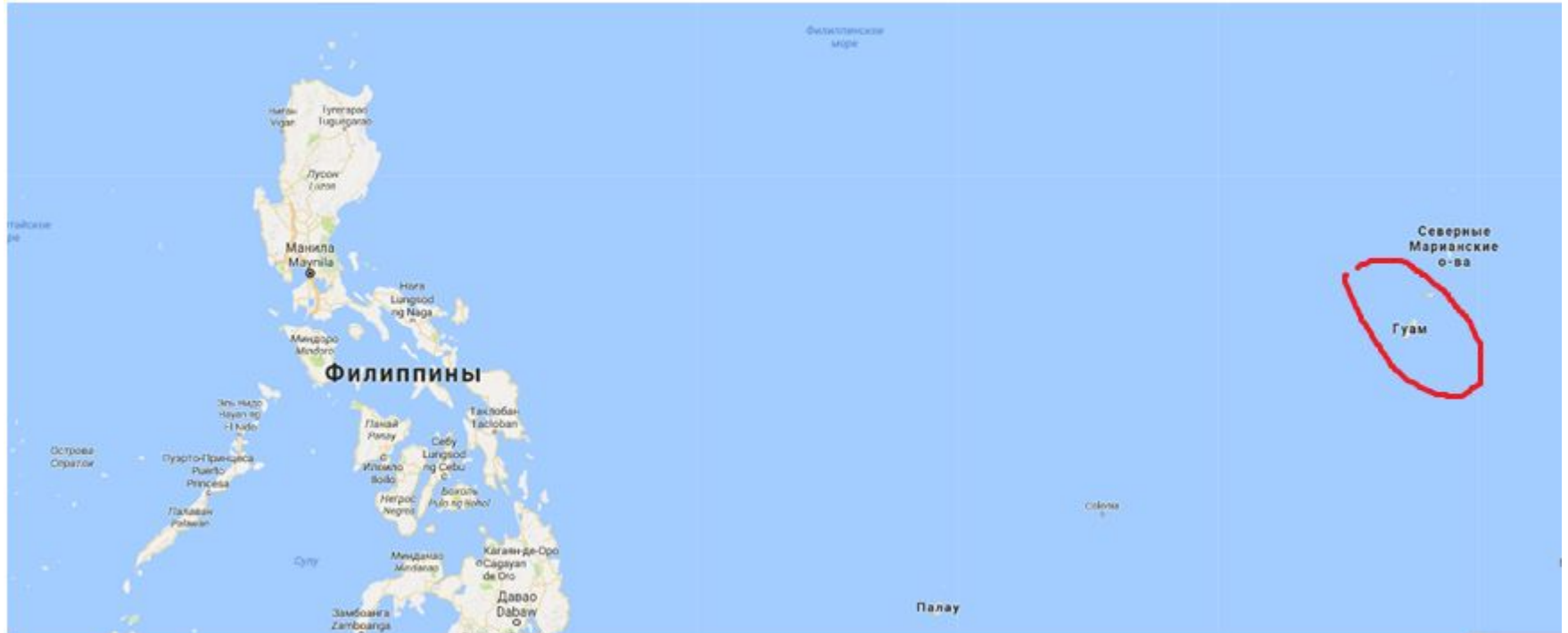
Республіка Корея - головний регіон з виробництва мікроелектроніки в світі.

КНДР є зоною зіткнення інтересів значних сил в регіоні (фізична межа між КНР, РФ і Японією), а також опосередковано буфером між США і Китаєм

Геополітичні точки зіткнення в регіоні

2. Північна і Південна Корея

Основна військова база США (окрім Південної Кореї) - **острів Гуам**, який контролює не тільки вхід в Південно-китайське море з Тихого океану, а й весь регіон).

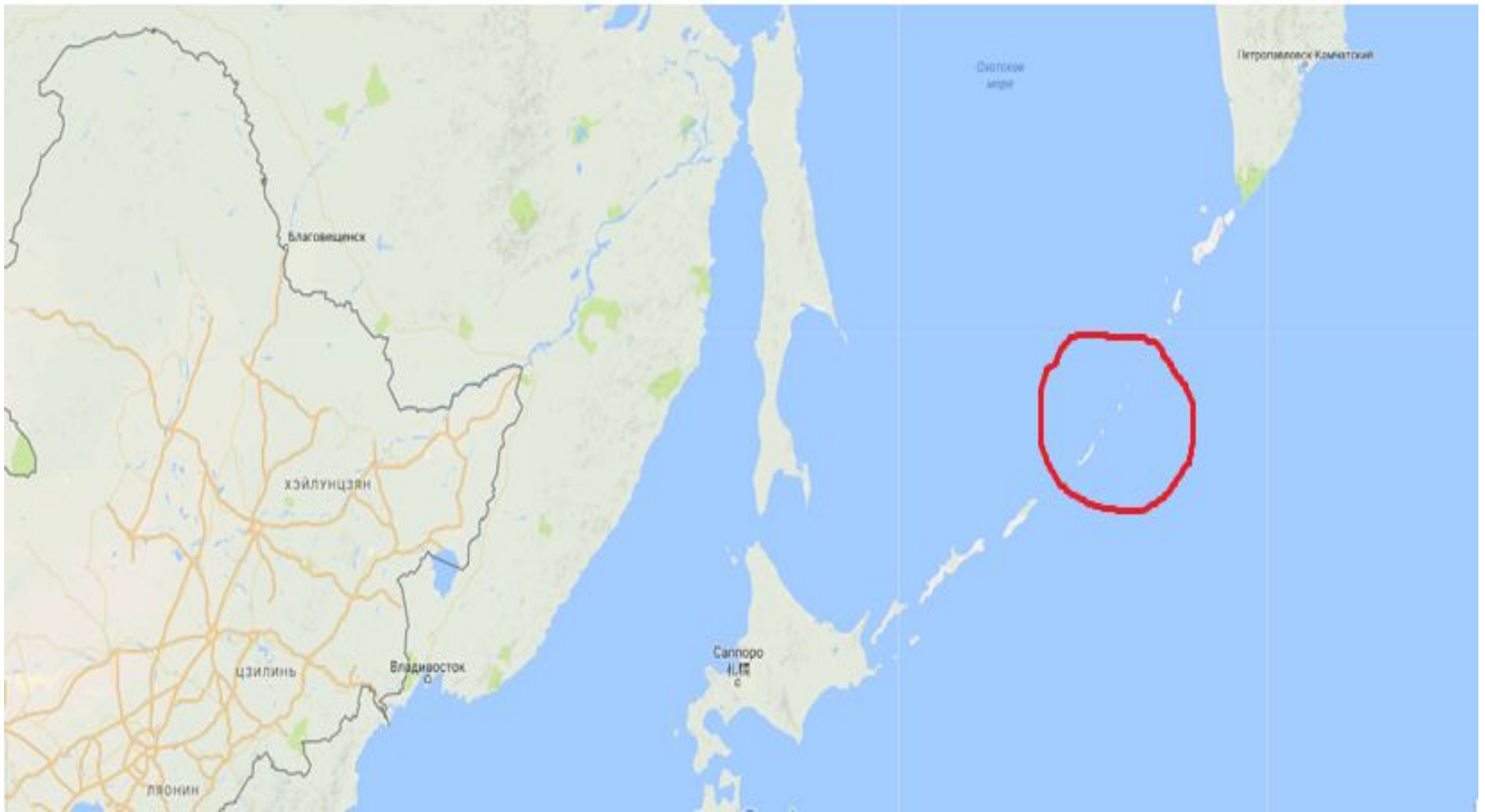
Геополітичні точки зіткнення в регіоні

2. Курильські острови (назва Росії) або Північні території (назва Японії) - острови, які відійшли до РФ після Другої світової війни, невизнані Японією.

Контролюють єдиний судноплавний шлях з Охотського моря. Це об'єкт критичної військової важливості для РФ, оскільки є єдиним захищеним (безпечним) виходом підводних човнів Тихоокеанського флоту ВМФ РФ в Тихий океан.

Геополітичні точки зіткнення в регіоні

Курильські острови

КАРИБСЬКИЙ БАСЕЙН

Геополітичні точки зіткнення в регіоні

1. **Куба**, яка географічно має контроль над Карибським басейном і Мексиканською затокою. Крім того є в безпосередній зоні досяжності зі східним узбережжям США (одним з найбагатших регіонів США), а також безпосередній близькості від зони видобутку нафти в Мексиканській затоці (регіон основний нафтовидобутку США).

Геополітичні точки зіткнення в регіоні

2. ПАНАМА (Панамський канал) - один з основних торговельних шляхів в світі, знаходиться під контролем США.

**** На даний момент відбувається будівництво можливого альтернативного каналу в Нікарагуа (спільний проект РФ і Китаю).*

Альтернатива Панамскому каналу

ЛАТИНСЬКА АМЕРИКА

Геополітичні точки зіткнення в регіоні

1. **Венесуела** - найбільші розвідані підтверджені запаси нафти в світі.
2. **Колумбія** - країна, в якій не існує єдиної влади. Найбільший виробник наркотичних речовин в Західній півкулі, при цьому головним розподільувачем є Мексика (фактично монопольним дистриб'ютором).

Геополітичні точки зіткнення в регіоні

3. Бразилія - найбільша країна Латинської Америки з точки зору промислового розвитку і економіки.

Промисловість в значній мірі була орієнтована на глибоководний морський нафтовидобуток, що має найвищу собівартість.

Падіння світових цін на нафту призвело до кризи в економіці в одному з найбільших банків світу в Сан-Паулу, і опосередковано, до падіння попереднього уряду країни.

Геополітичні точки зіткнення в регіоні

*Визначальне протиріччя в регіоні -
видобуток нафти.*

Сланцева революція в США привела до
посилення конкуренції на ринку
нафтовидобутку в регіоні

(США + Мексиканська затока, Венесуела,
Бразилія)

АФРИКА

1. **ПАР** - дешеві алмази і уран, до того ж вигідне стратегічне положення (мис Доброї Надії, який дозволяє контролювати торговельні шляхи між Індійським і Атлантичним океанами). Протиріччя виникли на початку 20 століття (крім урану), що вилилося в Англо-бурську війну (1899-1902).

2. До скасування апартеїду ПАР - країна з найбільшою промисловою економікою світу

АФРИКА

2. Сомалі - контроль над виходом з Червоного моря в Індійський океан в Аденській затоці

ЄВРОПА

1. **Мальта** - займає провідне становище в Середземному морі, що дозволяє контролювати як судноплавство в центральній частині Середземного моря, так і узбережжя Південної Європи (Італія, Франція, Греція) та Північної Африки (від Єгипту до Мадрида). Зона опосередкованого впливу Великобританії.

ЄВРОПА

2. Гібралтар (єдиний вихід із Середземного моря в Атлантичний океан. Територія Британської імперії)

ЄВРОПА

3. Балкани - історично основний маршрут з Малої Азії (Туреччина) в Європу.

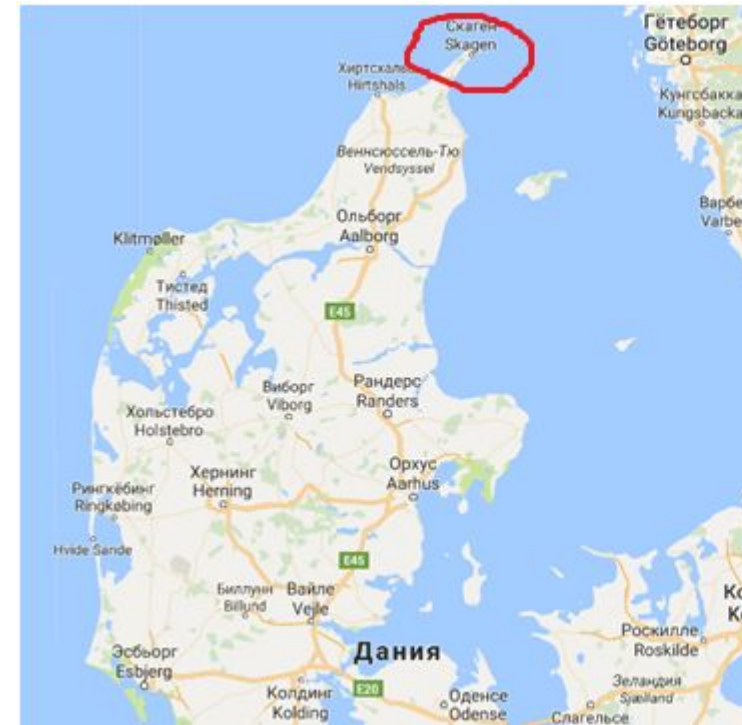
Основні суперечності виникають між мусульманськими (боснійці, албанці), християнськими слов'янськими (серби, болгари) і християнськими неслов'янськими (хорвати) народами

ЄВРОПА

4. Північна Європа (Данія, Скаген) - єдиний вихід в Північне море з Балтійського моря.

Зона історичних протиріч між Британією, Німеччиною, РР, Польщею за багаті на ресурси Швецію, Норвегію.

ЄВРОПА

5. **Бельгія, Голландія** - історичний буфер між Францією і Німеччиною (в обидві світові війни наступ Німеччини на Францію відбувалося через Бельгію (Арденни))

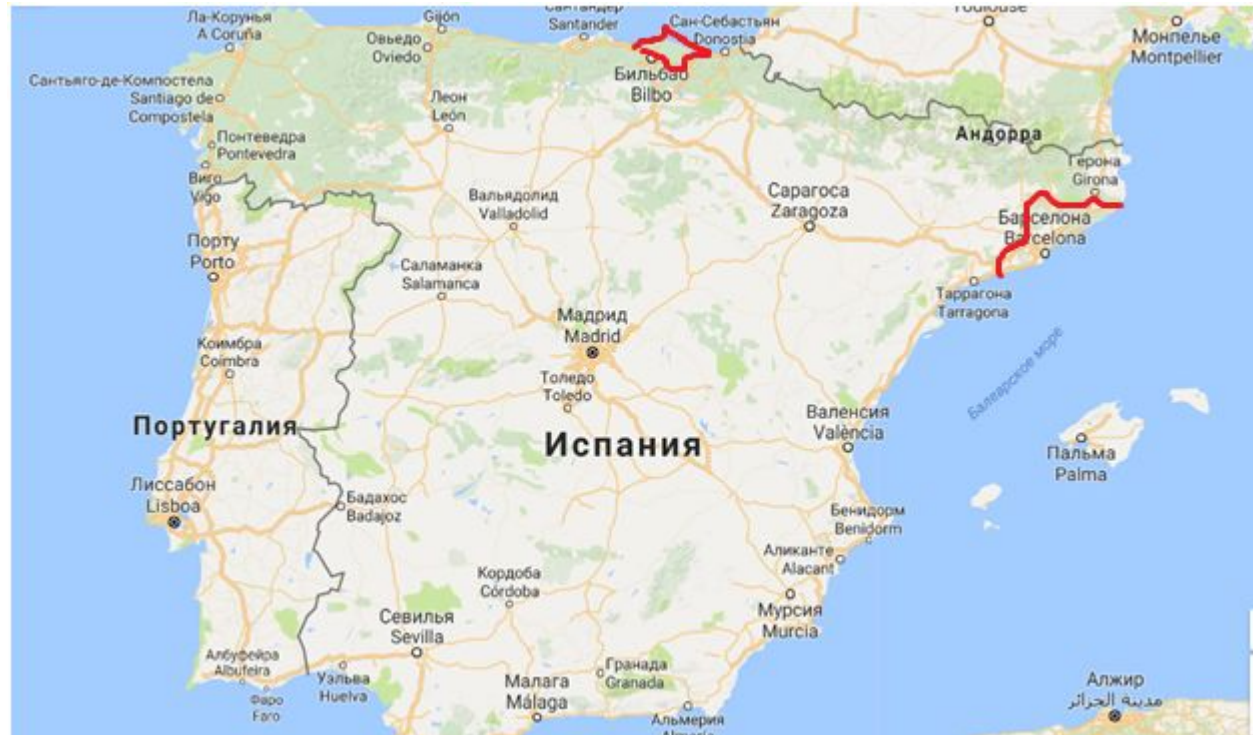
6. **Ла-Манш** - вихід в Атлантичний океан, зона критичною безпеки між Великобританією і Францією. Контролюється Британією.

7. **Острів Джерсі (Великобританія)** – «критичний» для контролю над Північним узбережжям Франції

ЄВРОПА

8. Іспанія - прикордонні з Францією Регіон (Піренейські гори)
2 сепаратистських регіону Іспанії (Каталонія і Країна Басків).
Історичне поділ між мусульманським і європейським світом.
**** До 15 століття Іспанія була мусульманською територією*

ЄВРОПА

9. Швейцарія - найбагатший регіон Європи - Альпійський і Приальпійський (Північна Італія, Східна Франція, Південна Німеччина, західна Австрія і Швейцарія).

Географічно відокремлений регіон Європи,,

Вузол історичної міграції капіталу (у добу Середньовіччя, релігійних війн, боротьби за владу в Європі між Папою і Священною римською імперією, між святим престолом і королем Франції, між італійськими містами республіками (Венеція, Флоренція, Неаполь) і Францією

АРКТИКА

- ✓ в зв'язку з глобальним потеплінням збільшився період навігації і зменшилася потреба в криголамному флоті, що потенційно може здешевити морські перевезення з далекого Сходу в Європу.
- ✓ найбільш багатий регіон світу з точки зору неосвоєних ресурсів. Це зумовило будівництво безлічі військових баз в Північно-Льодовитому океані (боротьба між РФ, США, Канадою, Норвегією за право видобутку ресурсів і підтвердженням континентального шельфу, тобто юрисдикції країни або нейтральності вод).

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!